

Achtergrondinterview

Voorbeeld

James Carey : (0)

'De journalistiek bevindt zich in een crisis' (1)

Joske van Lith & Mischa

'Een virus heeft het Amerikaanse politiek systeem geïnfecteerd en journalisten zijn er niet immuun voor.'

Volgens James Carey, hoogleraar aan de Columbia University in New York, bevindt de journalistiek zich al geruime tijd in een overgangsfase waarvan het einde voorlopig niet in zicht is. Hij is niet optimistisch, zo blijkt uit een gesprek aan de vooravond van een bezoek aan Nederland. (2)

'Amerikaanse journalisten hebben altijd al gepretendeerd dat ze onafhankelijk en onpartijdig waren, maar de kranten waarvoor ze schreven, waren zelfs tot na de Tweede Wereldoorlog niet meer dan spreekbuizen van verschillende politieke groeperingen. Nagenoeg alles wat journalisten schreven, was gekleurd door de visie van de groep die zij representeerden.' Carey spreekt over een vorm van verzuiling die een vergelijking met de Nederlandse situatie van vóór 1960 kan doorstaan. (3)

Journalistieke identiteitscrisis (4)

Als gevolg van sociale omwentelingen die zich na de Tweede Wereldoorlog voltrokken, veranderde de houding van journalisten ten

opzichte van politiek en maatschappij. 'De oude vorm van partijdigheid verdween en er kwam een nieuwe voor in de plaats. De wrevel tussen de vroegere zuilen maakte plaats voor een eensgezinde strijd tegen Vietnam en vóór de studentenbeweging.'

Met het verdwijnen van deze traditioneel ietwat verzuilde houding van journalisten tegenover politiek en maatschappij begon volgens Carey de huidige crisis binnen de journalistiek zelf. De journalisten en hun organisaties gingen op zoek naar het antwoord op vragen als: Wat is een journalist? Waar bericht een journalist over? Wat is de rol van een journalist binnen een cultuur? Het zijn vragen waarmee de journalist tot op de dag van vandaag worstelt. Deze onzekerheid slaat over op het publiek en de politiek. Zo heeft de val van Nixon een enorm wraakgevoel achtergelaten binnen het politiek systeem dat tot op de dag van vandaag voortduurt. Wie weet bijvoorbeeld wat de feiten zijn in de Lewinsky-affaire? Carey: 'Er wordt op zoveel plaatsen, zoveel nieuws aangeboden dat mensen het overzicht verliezen. En hoe weet het publiek nog welk nieuws onafhankelijk en onpartijdig is?'

'Op dit moment is Microsoft de grootste werkgever voor Journalisten' (5)

Invloed van nieuwe media

Carey voorspelt dat er zich met de opkomst van nieuwe media eenzelfde ontwikkeling zal voordoen als in de jaren vijftig, toen de televisie in opkomst was. De oude media passen zich aan het nieuwe medium aan. Veel journalisten werken momenteel al in de internetjournalistiek. Ironisch glimlachend: 'Op dit moment is Microsoft de grootste werkgever voor journalisten.' Dan zonder glimlach: 'De oude media kunnen het zichzelf hiermee wel moeilijk maken, omdat ze zo op de nieuwe

mogelijkheden van het internet gericht zijn dat ze misschien andere ontwikkelingen over het hoofd zien'.

Hij verwacht dat er in de toekomst steeds minder mensen de krant zullen lezen en grotere kranten lezers zullen kwijtraken omdat hun lezerspubliek te groot is. Kranten als de *New York Times* spelen daar nu al op in door het verminderen van de oplage om zo een kleiner publiek te kunnen bereiken, maar wel de winstmarge te kunnen vergroten.

Popularisering van het nieuws

Veel ontwikkelingen hebben zich voltrokken in de afgelopen jaren: het nieuwsaanbod is enorm toegenomen, de automatisering heeft de werkwijze van journalisten ingrijpend veranderd. Carey: "Wij leven in een tijd waarin met de oude genres wordt gebroken en dat zie je op alle fronten. Kijk bijvoorbeeld maar eens hoe op televisie amusement en nieuwsvoorziening in elkaar overgaan in formats als infotainment en docudrama.' Carey bestempelt deze ontwikkeling voor een groot deel als negatief, maar voegt er direct aan toe dat er ook goede kanten zitten aan de veranderingen van de laatste jaren. 'Vroeger was het voor een beginnend journalist veel moeilijker om werk te vinden dan nu, er zijn veel meer mogelijkheden,' stelt hij tevreden vast.

Tijdelijke tendens?

Ondanks al zijn kritiek spreekt Carey met vertrouwen over de toekomst van de journalistiek: 'Er zijn zeker verontrustende ontwikkelingen aan de orde, zoals de manier waarop de Lewinsky-affaire is verslagen. Maar dit zou heel goed een tijdelijke tendens kunnen zijn. Ik zie gelukkig nog steeds veel mensen die kritisch en creatief zijn, en journalisten zullen heus niet vergeten hoe ze goed werk moeten afleveren.'

Genres:
Achtergrondinterview

Algemene informatie

- In het nieuwsinterview en het achtergrondinterview staat *de zaak, het onderwerp*, centraal. Daarmee tekent zich een belangrijk verschil af met profilerende en portretterende interviews die zich meer op de persoon van de geïnterviewde richten.
- In het achtergrondinterview geeft de *geïnterviewde zijn visie* op een of meer (samenhangende) onderwerpen die al langer in het nieuws zijn. Het achtergrondinterview telt zo'n *700 tot 2000 woorden* en is daarmee over het algemeen langer dan het nieuwsinterview van 500 tot 1000 woorden. Bovendien is de toon van het achtergrondinterview meer *beschouwend* dan het op actualiteit gerichte nieuwsinterview.
- De geïnterviewde in een achtergrondinterview is een (*ervarings-*)*deskundige* die in staat is een belangrijke maatschappelijke of wetenschappelijke ontwikkeling van diepgaand commentaar te voorzien. Het is de taak van de journalist dit specialistisch commentaar, vaak gekenmerkt door vakjargon en een hoge abstractiegraad, op een aanvaardbare manier naar de lezer te vertalen.
- Het nemen van deze *communicatiebarrière* dient natuurlijk al te beginnen met bronnenonderzoek voorafgaand aan het interview en met vragen om verduidelijking tijdens het interview. Maar ook bij de weergave van het interview op papier speelt de vertaalslag van ingewijde deskundige naar (minder geïnformeerde) lezer een centrale rol. Vandaar dat bij deze vorm van interviews vrijwel altijd gebruik gemaakt wordt van een *montage model*: de journalist 'monteert' verhelderende feiten en achtergronden uit andere bronnen aan de (letterlijk geciteerde of geparafraseerde) woorden van de geïnterviewde.

Genres: Achtergrondinterview

Conventies

Zie gele markeringen in voorbeeldtekst <doorklikken in voorbeeld? Of met ondergeschoven commentaartekst Nu geeft het aantal kleuren nogal een kermis>:

<geel 0: >

- Zet de naam van de geïnterviewde eventueel voorzien met nadere persoonsgegevens (hoogleraar journalistiek) in een *chapeau* boven het artikel. Lezers komen zo snel te weten wie aan het woord komt.

<geel 1:>

- Zet een '*citaatkop*' boven een interviewartikel zodat het genre voor de lezer snel duidelijk is. Het citaat is (vrijwel letterlijk) in de tekst terug te vinden, kort en krachtig, meestal grammaticaal correct.

<geel 2:>

- Vertel in de *intro* kort en pakkend waar het interview over gaat. Vertel niet de hele waarheid, maar verleid de lezer tot verder lezen over een interessant onderwerp. Leg een hechte relatie met de informatie in de kop: beide (kop en intro) dienen een attentiewaarde te hebben voor de lezer. Gezien het genre (achtergrondinterview) is de focus niet op de persoon, maar op de zaak.

<geel 3:>

- Geef in de *lead* (de eerste zin van van een interviewartikel) een treffend citaat van de geïnterviewde of begin met een interessant detail/verhaal over het onderwerp. In de lead is meer ruimte dan in de kop of de intro om de lezer lekker te maken voor wat volgt. De lead in een interview fungeert als appetizer. Ook hier ligt de nadruk niet op persoonlijke achtergronden van de geïnterviewde, maar staat de zaak centraal.

<geel 4:>

- Merk op dat de *tussenkopjes* de lezer zeer snel inzicht geven in structuur en samenhang van het artikel. Net als kop en intro vertellen ze de kern van het verhaal en trekken ze aandacht.

<geel 5:>

- Neem 1 of 2 *quotes* op in het interview: korte, prikkelende citaten van de geïnterviewde die (vrijwel) letterlijk uit de tekst zijn geplukt en ook door hun vorm in het oog springen. Een quote staat in de buurt van het tekstfragment waaraan het ontleend is, maar is nooit uit de lead of intro afkomstig.
- Vermeld nuttige, maar al te feitelijke gegevens in een apart *kader* <hier geen voorbeeld vanwege ruimtegebrek>

Geel 1, 2, 3, 4, 5:

In vorm en inhoud werken deze onderdelen samen om de lezer snel een beeld te geven over genre, structuur en inhoud van een artikel. Een ander doel is het opwekken van leeslust: ze verleiden de lezer tot verdieping in de zaak waar het om draait.

Tips en opmerkingen

- Meestal is een chronologische uitwerking van een interview het minst interessant. Breng thematisch verwante uitspraken van een geïnterviewde samen; ook al zijn de statements in werkelijkheid ver na elkaar gezegd.

Genres:

Achtergrondinterview

Werken met een vooraf opgestelde interviewgide, een leidraad <link DenkTank blz. 6>, geeft niet alleen tijdens het interview, maar ook erna, overzicht over de structuur van het gesprek. Aantekeningen tijdens het gesprek (eventueel met vermelde tellerstand op de cassetterecorder) maken snel zoekwerk bij de uitwerking mogelijk (je hoeft dan niet meer de hele band af te speuren).

- Maak tijdens het gesprek aantekeningen over mimiek, houding e.d. van de geïnterviewde en de sfeer tijdens het gesprek. Bij de uitwerking zijn dit vaak de saillante details om het interview van couleur locale te voorzien.

<Rood:>

Typend voor een interviewartikel zijn de citaten en de manier waarop die zijn ingebed in de tekst.

- *Citeer direct* als het citaat buitengewoon adequaat is, of controversieel, of als het (sterk) de mening of het verhaal van een geïnterviewde inkleurt. *Parafraseer* de geïnterviewde als de informatie wel nuttig en interessant is voor verloop van het verhaal, maar minder pregnant in een letterlijk citaat naar voren komt.

- Wissel de vorm waarin je citeert of parafraseert af. Bijvoorbeeld:

Letterlijk citaat:

Carey: '.....'

'.....', merkt hij terloops op.

Met nadruk: '.....'

'.....', erkent Carey, 'maar.....'

Parafrase:

Volgens Carey...

Hij bestempelt als.....

Hij verwacht/voorspelt dat...

N.B.: aanhalingstekens zijn als leestekens van wezenlijk belang. Ze geven het verschil aan tussen parafrase door de journalist of letterlijke weergave van de woorden van de geïnterviewde.

- Stileer citaten zonder de werkelijkheid geweld aan te doen. Letterlijk citeren wil niet zeggen dat stopwoorden, dialect, aarzelingen, herformuleringen letterlijk moeten worden overgenomen.
- Wissel af in spreekwerkwoorden. Gebruik niet alleen 'zeggen' of 'vinden'. Soms hoeft een citaat zelfs helemaal geen aan- of afkondiging met een spreekwoord. Dan loopt een parafrase heel natuurlijk over in een letterlijk citaat. Kleur indien nodig woorden van een geïnterviewde genuanceerd in. Ga niet te snel over tot extremen (schreeuwen; gillen; dreigen etc.)
- Beschrijf ook eens begeleidende handelingen of mimiek: Met een instemmend knikje: '...'
Glimlachend: '...'

<Groen>

- Sla een duidelijke brug voor de lezer tussen citaat/parafrase en informatie uit andere bronnen. Maak bij montages bijvoorbeeld gebruik van structuuraanduiders <link Schrijfhulp Algemeen Structuur Aanbrengen blz. 6>

- Laat de geïnterviewde het interview autoriseren voordat je tot publicatie ervan overgaat.

Genres:**Achtergrondinterview****Links**

Belangrijke nieuwsbronnen voor journalisten zijn te vinden op de volgende site:

<http://www.villamedia.nl> <link>

O.a: on line zoeken in eigen dossiers Nederlandse Vereniging van Journalisten; in archieven van de media; in on line binnenlandse en buitenlandse nieuwsbronnen. Ook verdere verwijzing naar andere journalistieke links.

Verder lezen

Berkhout, B., P. Hagen, A. van Leeuwen, A. Truyens (1988). *Het journalistieke verhaal. Interview, research, reportage, reisverhaal, achtergrond, opinie, recensie*. Groningen ; Wolters Noordhoff (blz. 28-54)

Donkers, H. en J.Willems (1998) *Journalistiek schrijven. Voor krant, vakblad en nieuwe media*. Bussum; Coutinho (blz.95-125 voorbereiding en uitvoering interview) (blz. 282-311 weergave interview)

Kussendrager, N., D. van der Lugt en B. Rogmans (1997). *Basisboek Journalistiek. Achtergronden, genres vaardigheden*. Groningen ; Wolters Noordhoff. (blz. 224-243 interview algemeen) (blz. 70-75: citeren)